

Curtea Supremă de Justiție

DECIZIE

29 iunie 2021

mun. Chișinău

Colegiul penal lărgit al Curții Supreme de Justiție în componența:

Președinte – Toma Nadejda,

Judecători – Timofti Vladimir, Țurcan Anatolie, Cobzac Elena, Guzun Ion,

a judecat, fără citarea părților, în baza materialelor cauzei, recursul ordinar declarat de către procurorul în Procuratura de circumscripție Chișinău, Țurcanu Svetlana, împotriva deciziei Colegiului penal al Curții de Apel Chișinău din 04 noiembrie 2020, în cauza penală în privința lui

Grigorița Ion xxxxx, născut la xxxxx, originar din xxxxx, cu viza de domiciliu în xxxxx, locuiește în xxxxx.

Termenul de examinare:

Prima instanță: 04.07.2019 – 27.03.2020;

Instanța de apel: 18.05.2020 – 04.11.2020;

Instanța de recurs: 21.01.2021 – 29.06.2021.

A C O N S T A T A T :

1. Prin sentința Judecătoriei Chișinău (sediul Buiucani) din 27 martie 2020, Grigorița Ion a fost achitat de sub învinuirea înaintată în baza art. 190 alin. (1) Cod penal, din motiv că fapta inculpatului nu întrunește elementele infracțiunii.

2. Potrivit rechizitoriului Grigorița Ion a fost învinuit în aceea că începând cu luna martie 2018, până la 22 octombrie 2018, având scopul dobândirii ilicite a bunurilor altei persoane, aflându-se în mun. Chișinău, sec. Ciocana, prin abuz de încredere și ducere în eroare, acționând cu intenție directă, prezentând ca adevărată o faptă mincinoasă și anume că dispune de cunoștințe și abilități profesionale pentru modificarea poziționării volanului din partea dreaptă în cea stângă la automobilul de marca „ Toyota” model „Rav 4” cu n/î xxxxx, cunoscând din start că nu va realiza serviciul dat, a primit de la Moraru Ion bani în sumă de 1 300 euro, care la data săvârșirii infracțiunii conform cursului oficial de schimb valutar al BNM constituiau suma de 26 960 lei, bani pe care i-a însușit și folosit în interes personal, cauzându-i părții vătămate daune considerabile.

Tot el, Grigorița Ion, începând cu luna martie 2018, până la 19 decembrie 2018, având scopul dobândirii ilicite a bunurilor altei persoane, aflându-se în mun. Chișinău, sec. Ciocana, prin abuz de încredere și ducere în eroare, acționând cu intenție directă, prezentând ca adevărată o faptă mincinoasă și anume că dispune de cunoștințe și abilități profesionale pentru modificarea poziționării volanului din partea dreaptă în cea stângă la automobilul de marca „Skoda” model „Superb” cu n/î xxxxx, cunoscând din start că nu va realiza serviciul dat, a primit de la Negură Viorel bani în sumă de 500 euro, cât și piesele pentru reparație la preț de 1 070 euro, care conform cursului oficial de schimb valutar al BNM la data săvârșirii infracțiunii constituiau suma de 32 608 lei, bani pe care i-a însușit și folosit în interes personal, cauzându-i părții vătămate daună considerabilă.

Astfel, acțiunile inculpatului Grigorița Ion au fost încadrate de către organul de urmărire penală în baza art. 190 alin. (1) Cod penal, *escrocheria, adică dobândirea ilicită a bunurilor altei persoane prin inducerea în eroare a unei sau a mai multor persoane prin prezentarea ca adevărată a unei fapte mincinoase sau ca mincinoasă a unei fapte adevărate, în privința naturii, calităților substanțiale ale obiectului, părților (în cazul în care identitatea acestora este motivul determinant al încheierii actului juridic) actului juridic nul sau anulabil, ori dacă încheierea acestuia este determinată de comportamentul dolosiv sau viclean care a produs daune considerabile.*

3. Procurorul a contestat sentința cu apel, solicitând casarea acesteia, rejudecarea cauzei și pronunțarea unei noi hotărâri potrivit modului stabilit pentru prima instanță, prin care Grigorița Ion să fie recunoscut vinovat de săvârșirea infracțiunii prevăzută de art. 190 alin. (1) Cod penal, și să-i fie stabilită pedeapsă sub formă de amendă în mărime de 700 unități convenționale.

În motivarea apelului a invocat, că prima instanță a dat o apreciere eronată probelor cercetate, punând la baza sentinței declarațiile inculpatului, precum și declarațiile martorilor apărării, ignorând astfel probele acuzării, din care motiv consideră că este greșită concluzia primei instanțe precum că fapta inculpatului nu întrunește elementele infracțiunii.

A indicat acuzarea, că învinuirea înaintată inculpatului se demonstrează prin declarațiile părții vătămate Negura Viorel, iar acțiunile lui Grigorița Ion probează intenția acestuia de a însuși mijloacele financiare dobândite în mod ilicit, precum și piesele de la automobilul părții vătămate.

Prin urmare, a menționat acuzarea că inducerea în eroare prin prezentarea unei informații ca fiind veridică, se mai demonstrează și prin faptul că inculpatul inițial a asigurat partea vătămată că poate reasambla automobilului acestuia, iar ulterior s-a eschivat de la acest fapt, tergiversând în

mod intenționat adresarea părții vătămate Negura Viorel la organele de drept, făcând promisiunea că își va realiza obligațiunile.

De asemenea, a invocat că vinovăția inculpatului se mai demonstrează și prin declarațiile părții vătămate Moraru Ion, întrucât după primirea automobilului, inculpatul a manifestat un comportament dolosiv, invocând dificultăți, tergiversând termenul, evitând să răspundă la telefon, schimbându-și, ca și în cazul părții vătămate Negura Viorel, locația.

În opinia acuzării, faptul pretinderii și primirii a mijloacelor financiare de către inculpatul Grigorița Ion de la părțile vătămate, până la efectuarea pretinselor lucrări de reparație, demonstrează intenția acestuia de a însuși mijloacele bănești sub pretextul efectuării pretinselor lucrări de reasamblare.

A mai susținut, că prima instanță neîntemeiat a reținut în susținerea poziției apărării, faptul că inculpatul a restituit părților vătămate o parte din mijloacele financiare pe care le-a primit, or, aceste acțiuni au fost întreprinse de către inculpat, după ce părțile vătămate au apelat la organele de poliție cu plângeri în privința inculpatului pe faptul însușirii prin înșelăciune a mijloacelor financiare.

A indicat acuzarea, că prima instanță a ignorat declarațiile părților vătămate cu referire la întocmirea recipiselor, or, faptul existenței recipiselor în speță, nu denotă caracterul civil al litigiului civil, în contextul în care, la caz recipisele au fost semnate de către inculpat la insistența părților vătămate și doar după adresarea de către aceștia la organele de urmărire penală.

Totodată, a precizat că intenția inculpatului în săvârșirea infracțiunii incriminate se mai demonstrează și prin comportamentul acestuia din perioada în care automobilele se aflau la inculpat sub pretextul efectuării reasamblării, or, anume în această perioadă, inculpatul conștientizând caracterul ilegal al acțiunilor sale, continua să inducă în eroare părțile vătămate, promițând că va efectua pretinsele lucrări, se eschiva de a vorbi la telefon, schimbând permanent locațiile automobilelor fără a comunica despre aceasta părților vătămate, inclusiv cu scopul de a ascunde faptul utilizării pieselor de la automobilele date la reparație.

A precizat, că acțiunile inculpatului Grigorița Ion întrunesc elementele infracțiunii incriminate, în contextul în care în decurs de un an de zile, acesta s-a eschivat de la întrevederi cu părțile vătămate, astfel însușind în mod ilegal mijloacele financiare dobândite în mod ilicit de la aceștia, și a restituit parțial banii doar după adresarea părților vătămate la poliție cu plângeri în privința acțiunilor ilegale ale acestuia.

Prin urmare, a menționat acuzarea, că inculpatul a creat toate condițiile pentru dobândirea prin înșelăciune a bunurilor părților vătămate, astfel că latura subiectivă și anume scopul de cupiditate se demonstrează în speță prin

situația financiară neprielnică a inculpatului, întrucât acesta nu dispune de o licență în baza căreia să desfășoare genul de activitate.

A conchis, că vina inculpatului Grigorița Ion în săvârșirea infracțiunii prevăzută de art. 190 alin. (1) Cod penal, a fost demonstrată, iar nerecunoașterea vinovăției de către acesta reprezintă o metodă de apărare și un mijloc de eschivare de la răspundere penală, or, declarațiile inculpatului nu au fost probate.

4. Prin decizia Colegiului penal al Curții de Apel Chișinău din 04 noiembrie 2020, a fost respins ca nefondat apelul, cu menținerea sentinței primei instanțe.

4.1. În argumentarea soluției pronunțate, instanța de apel a indicat că prima instanță corect a stabilit circumstanțele de fapt și de drept și just a ajuns la concluzia privind achitarea lui Grigorița Ion, de sub învinuirea înaintată în baza art. 190 alin. (1) Cod penal, din motiv că fapta nu întrunește elementele infracțiunii.

Astfel, instanța de apel a menționat, că prima instanță nu a comis careva erori de fapt și de drept care ar impune casarea sentinței de achitare adoptată în privința lui Grigorița Ion, învinuit de săvârșirea infracțiunii prevăzută de art. 190 alin. (1) Cod penal, or, prima instanță în sentință corect și-a motivat soluția, luând în considerație probele administrate de către organul de urmărire penală și cercetate în ședința de judecată, fiind respectate prevederile art. 100 alin. (4) Cod de procedură penală, apreciindu-le corect în conformitate cu prevederile art. 101 Cod de procedură penală, din punct de vedere al pertinentei, utilității, concludenței, veridicității și coroborării lor, stabilind cu certitudine toate aspectele de fapt și de drept, și ajungând la concluzia corectă că fapta inculpatului nu întrunește elementele infracțiunii.

Examinând probatoriul administrat, instanța de apel a constatat că acuzarea a pus la baza învinuirii lui Grigorița Ion, următoarele probe: declarațiile părții vătămate Negura Viorel; declarațiile părții vătămate Moraru Ion; declarațiile martorului Cușnir Radu; declarațiile martorului Șeremt Mihail; plângerea din 19 decembrie 2018 (f.d.11-12, vol.I); cererea din 22 octombrie 2018, prin care cet. Moraru Ion a solicitat ca să fie tras la răspundere cet. Grigorița Ion, pentru faptul însușirii sumei de 1 300 euro, sub pretextul schimbării poziționării volanului la automobilul de model „Toyota Rav 4” cu n/î xxxxx (f.d.17, vol.I); procesul-verbal de constatare din 22 octombrie 2018 (f.d.18, vol.I); procesul-verbal privind actele de constatare din 26 octombrie 2018 (f.d.20, vol.I); ordonanța de ridicare din 14 ianuarie 2019 și procesul-verbal de ridicare din 14 ianuarie 2019 (f.d.25-26, vol.I); copia certificatului de înmatriculare pe numele lui Moraru Ion, a automobilul de model „Toyota Rav 4” diesel din 20 decembrie 2001, culoarea silver, n/î xxxxx (f.d.27-30, vol.I); copia recipisei din 13 martie 2018, scrisă de Grigorița Ion și eliberată cet.

Moraru Ion (f.d.35, vol.I); plângerea din 19 decembrie 2018 depusă de Negura Viorel (f.d.35-36, vol.I); procesul-verbal de constatare din 25 octombrie 2018 (f.d.41-43, vol.I); procesul-verbal de constatare din 05 octombrie 2018 (f.d.44, vol.I); procesul-verbal de audiere a părții vătămate Negura Viorel din 21 ianuarie 2019 (f.d.56-58, vol.I); ordonanța de ridicare din 21 ianuarie 2019 și proces-verbal de ridicare din 21 ianuarie 2019 (f.d.59-60, vol.I); copia pașaportului tehnic eliberat pe numele cet. Negura Viorel, a automobilului de model „Škoda Superb” de culoarea Grey din 22 mai 2009 cu n/î xxxxx (f.d.61-62, vol.I); copia recipisei din 09 mai 2018, prin care Grigorița Ion a confirmat faptul că a primit de la Negura Viorel suma de 350 euro ca plată pentru schimbarea poziției volanului la automobilul de model „Škoda Superb” (f.d.63, vol.I); procesul-verbal de examinare a obiectului din 03 aprilie 2019 (f.d.64, vol.I); ordonanța de recunoaștere și de anexare drept document copiile actelor de înmatriculare și copiile recipiselor din 13 martie 2018 și 09 mai 2018, examinate la 03 aprilie 2019 (f.d.65, vol.I).

Prin urmare, analizând probele menționate, instanța de apel a conchis că acestea nu demonstrează vinovăția inculpatului Grigorița Ion în săvârșirea infracțiunii prevăzute de art. 190 alin. (1) Cod penal, iar în acest sens, prima instanță a făcut o apreciere corectă a probatoriului administrat, concluzionând just că fapta incriminată lui Grigorița Ion, nu întrunește elementele infracțiunii de escrocherie.

Cu referire la elementele infracțiunii de escrocherie, instanța de apel a reiterat că obiectul juridic special al infracțiunii prevăzute de art. 190 Cod penal, are un caracter complex: obiectul juridic principal care îl formează relațiile sociale cu privire la posesia asupra bunurilor mobile; și obiectul juridic secundar care îl constituie relațiile sociale cu privire la libertatea manifestării de voință și minimul necesar de încredere.

Obiectul material al infracțiunii prevăzute de art. 190 Cod penal, îl reprezintă bunurile care au o existență materială, sunt create prin munca omului, dispun de valoare materială și cost determinat, fiind bunuri mobile și străine pentru făptuitor.

Referitor la latura obiectivă a infracțiunii prevăzute de art. 190 Cod penal, instanța de apel a menționat că aceasta are următoarea structură: 1) fapta prejudiciabilă alcătuită din două acțiuni sau inacțiuni – a) acțiunea principală, care constă în dobândirea ilicită a bunurilor altei persoane; b) acțiunea sau inacțiunea adiacentă, care constă, în mod alternativ, în înșelăciune sau abuz de încredere; 2) urmările prejudiciabile sub forma prejudiciului patrimonial efectiv a cărui mărime se situează între limitele de care depășesc 20 de salarii medii lunare pe economie prognozate, stabilite prin hotărârea de Guvern în vigoare la momentul săvârșirii faptei; 3) legătura de cauzalitate dintre fapta prejudiciabilă și urmările prejudiciabile.

Instanța de apel a precizat, că prin intermediul înșelăciunii sau al abuzului de încredere făptuitorul exercită o influențare psihică asupra conștiinței și voinței victimei care, ca și cum cedând bunurile sale făptuitorului, presupune în mod eronat că ultimul este îndreptățit a le lua. În astfel de situații nu se pune la îndoială că se lezează libertatea manifestării de voință, concretizată în facultatea persoanei de a adopta, în mod nestingherit, decizii privind dispunerea de bunurile care se află în posesia sa.

În ceea ce privește latura subiectivă a infracțiunii prevăzute de art. 190 Cod penal, instanța de apel a indicat că aceasta se caracterizează, în primul rând, prin vinovăție sub formă de intenție directă. De asemenea, la calificarea faptei este obligatorie stabilirea scopului special - a scopului de cupiditate.

În acest sens, instanța de apel a conchis că probele administrate de către organul de urmărire penală, nu demonstrează vinovăția inculpatului Grigorița Ion în săvârșirea infracțiunii incriminată acestuia, constatând cu certitudine lipsa probelor care ar confirma că inculpatul a urmărit scopul dobândirii ilicite, prin abuz de încredere și ducere în eroare, a mijloacelor bănești de la părțile vătămate.

Instanța de apel a precizat, că inculpatul Grigorița Ion, a fost învinuit de către organul de urmărire penală, precum că având scopul dobândirii ilicite a bunurilor altei persoane, prin abuz de încredere și ducere în eroare, acționând cu intenție directă, a însușit și a folosit în interes personal, mijloace bănești primite de la părțile vătămate Moraru Ion și Negură Viorel, însă instanța de apel a indicat că pentru existența infracțiunii de escrocherie este necesar ca partea vătămată să fi fost indusă în eroare și să fi ajuns la o reprezentare greșită a unei situații sau împrejurări, or la caz, se constată că, inculpatul Grigorița Ion a semnat la data de 13 martie 2018 recipisă, prin care confirmă faptul primirii de la Moraru Ion suma de 1 300 euro pentru completul de piese în vederea schimbării poziției volanului de pe dreapta pe stânga, și totodată s-a obligat să aducă toate piesele necesare în trei săptămâni, începând cu ziua întocmirii recipisei.

De asemenea, instanța de apel a menționat că inculpatul Grigorița Ion a semnat la data de 09 mai 2018 recipisă, prin care confirmă faptul primirii de la Negura Viorel suma de 350 euro ca plată pentru schimbarea poziției volanului la automobilul de model „Škoda Superb”, totodată s-a obligat să întoarcă mașina în stare bună, cu schimbarea poziționării volanului la data de 19 mai 2018, fără a schimba piesele care nu necesită a fi schimbate, iar în caz de neîndeplinire a obligațiilor asumate urma să repare prejudiciul cauzat și să suporte cheltuielile ce vor apărea. În cazul îndeplinirii lucrărilor, Negura Viorel îi va achita suma de 200 euro, conform înțelegerii.

Prin urmare, instanța de apel a reținut că părțile vătămate Moraru Ion și Negura Viorel s-au adresat către inculpatul Grigorița Ion cu acordarea unui

serviciu, anume schimbarea poziționării volanului din partea dreaptă în cea stângă, în automobilele acestora, însă partea acuzării nu a specificat în actul de învinuire, precum și în cadrul cercetării judecătorești, prin ce s-a manifestat pretinsa prezentare ca adevărată o faptă mincinoasă, în contextul în care, faptul că inculpatul Grigorița Ion dispune de cunoștințe și abilități profesionale pentru modificarea poziționării volanului din partea dreaptă în cea stângă, în ședința de judecată a fost confirmat prin declarațiile martorului Șeremet Mihail, care a relatat că, s-a adresat către Grigorița Ion, cu solicitarea de a-i fi modificat volanul din partea dreaptă în partea stângă a automobilului.

Astfel, consideră instanța de apel, că prin declarațiile martorilor Șeremet Mihail și Cușnir Radu, se confirmă faptul că, inculpatul Grigorița Ion are abilități profesionale de reparare a automobilelor, inclusiv de modificare a poziționării volanului din partea dreaptă în cea stângă, din care motiv învinuirea înaintată lui Grigorița Ion privind prezentarea ca adevărată o faptă mincinoasă și anume că dispune de cunoștințe și abilități profesionale pentru modificarea poziționării volanului din partea dreaptă în cea stângă, este una declarativă, or, aceasta nu s-a dovedit prin careva probe pertinente și concludente.

Instanța de apel a precizat, că în cadrul cercetării judecătorești, nu s-a confirmat fapta prejudiciabilă, care constă în acțiunea principală de dobândirea ilicită a bunurilor altei persoane, precum și acțiunea adiacentă de înșelăciune sau abuz de încredere, or, din probele prezentate și cercetate în ședința de judecată, rezultă că inculpatul Grigorița Ion nu s-a încadrat în termenul convenit cu părțile vătămate de modificarea poziționării volanului din partea dreaptă în cea stângă, din motiv că acesta nu avea un spațiu de lucru, fapt confirmat însăși de inculpat. Mai mult, tergiversarea lucrărilor la automobile a durat și din cauza lipsei pieselor necesare pentru modificarea poziționării volanului, fapt care nu a fost negat nici de către părțile vătămate.

Totodată, instanța de apel a indicat, că prin „înșelăciune” se înțelege dezinformarea conștientă a victimei, care constă în prezentarea vădit falsă a realității sau în trecerea sub tăcere a realității, când sunt ascunse faptele și circumstanțele care trebuie comunicate în cazul săvârșirii cu bună-credință și în conformitate cu legea a tranzacției patrimoniale.

Instanța de apel a menționat, că în cazul infracțiunii prevăzute la art. 190 Cod penal, abuzul de încredere nu poate fi privit ca modalitate a înșelăciunii, din care considerente, instanța a precizat că este necesară punctarea criteriilor care individualizează abuzul de încredere în raport cu înșelăciunea, și astfel a menționat că abuzul de încredere întotdeauna presupune o relație specială dintre făptuitor și victimă. O relație având la bază încrederea între cei doi, condiționată de existența între ei a unor raporturi contractuale, a afecțiunii reciproce, ori de autoritatea funcției pe care o ocupă făptuitorul etc.; abuzul de

Încredere presupune întotdeauna formarea unui climat de încredere de către făptuitor. Acest proces necesită, de regulă, premeditare și o durată comparativ mai lungă.

Spre deosebire de înșelăciune, în ipoteza abuzului de încredere nu poate fi concepută săvârșirea spontană a infracțiunii, fără o etapă de pregătire relativ îndelungată; înșelăciunea, ca modalitate a acțiunii adiacente în cadrul faptei prejudiciabile prevăzute la art. 190 Cod penal, comportă suficiență prin ea însăși. Nu necesită a fi secundată de realizarea subsecventă a abuzului de încredere, pentru a asigura dobândirea ilicită a bunurilor altei persoane, în contrast, abuzul de încredere este autosuficient în rare situații. De cele mai dese ori, trebuie secundat de înșelăciune, ca factor de sustentație pentru abuzul de încredere; în cazul abuzului de încredere, este mai vădit concursul victimei la realizarea intenției infracționale a făptuitorului. De fapt, victima prognozează deficient conduita făptuitorului, ignorând elementara precauție. Activismul făptuitorului se manifestă doar cu prilejul obținerii încrederii victimei. După care totul se desfășoară ca și cum de la sine, fără o influențare sesizabilă din partea făptuitorului.

În acest sens, instanța de apel a conchis, că partea acuzării nu a probat în acțiunile inculpatului Grigorița Ion, prezența a indicelui calificativ – înșelăciune sau abuz de încredere.

De asemenea, instanța de apel a stabilit că în cadrul cercetării judecătorești nu s-a confirmat latura subiectivă a infracțiunii examinate, în contextul în care, pentru calificarea faptei este obligatorie stabilirea scopului special de cupiditate, iar în speță, procurorul nu a probat faptul că inculpatul Grigorița Ion a avut o careva intenție directă, de a dobândi mijloace bănești, prin abuz de încredere, de la părțile vătămate, or, inculpatul, nu s-a încadrat în termenul stabilit pentru efectuarea lucrărilor promise, din cauza lipsei spațiului pentru lucru, și volumului mare de lucru.

5. Procurorul, în temeiul art. 427 alin. (1) pct. 6) Cod de procedură penală, declară recurs ordinar, solicitând casarea deciziei instanței de apel cu remiterea cauzei la rejudecare.

În motivarea recursului ordinar acuzarea indică, că instanța de apel contrar prevederilor art. 101 Cod de procedură penală, greșit a apreciat probele administrate la cauza penală, reținând doar declarațiile inculpatului.

Susține, că în cazul în care instanța de apel nu a fost de acord cu aprecierea probelor prezentate de partea acuzării și a ajuns la concluzia achitării lui Grigorița Ion de sub învinuirea înaintată în baza art. 190 alin. (1) Cod penal, urma să dezvăluie această concluzie și să-și expună punctul său de vedere asupra fiecărei probe aduse în sprijinul învinuirii și puse la baza deciziei de achitare, fapt care la caz nu a avut loc, fiind efectuată o apreciere eronată și formală de ordin general a probelor și circumstanțelor cauzei penale.

Astfel, partea acuzării menționează că vinovăția inculpatului Grigorița Ion se probează prin următoarele probe, și anume: declarațiile inculpatul Grigorița Ion; declarațiile părții vătămate Negura Viorel; declarațiile părții vătămate Moraru Ion; declarațiile martorilor Cușnir Radu și Șeremet Mihail; plângerea din 19 decembrie 2018, prin care Moraru Ion solicită să fie tras la răspundere cet. Grigorița Ion; cererea din 22 octombrie 2018, prin care Moraru Ion solicită să fie tras la răspundere cet. Grigorița Ion; procesul-verbal de constatare din 22 octombrie 2018; procesul-verbal privind actele de constatare din 26 octombrie 2018; ordonanța de ridicare din 14 ianuarie 2019 și procesul-verbal de ridicare din 14 ianuarie 2019; copia certificatului de înmatriculare pe numele lui Moraru Ion, a automobilului de model „Toyota Rav 4” diesel din 20 decembrie 2001, culoarea silver, cu n/î xxxxx; copia recipisei din 13 martie 2018, întocmită de Grigorița Ion și eliberată cet. Moraru Ion; plângerea din 19 decembrie 2018 depusă de Negura Viorel, prin care solicită să fie tras la răspundere cet. Grigorița Ion; procesul-verbal de constatare din 25 octombrie 2018; procesul-verbal de constatare din 05 octombrie 2018; procesul-verbal de audiere a părții vătămate Negura Viorel din 21 ianuarie 2019; ordonanța de ridicare din 21 ianuarie 2019 și proces-verbal de ridicare din 21 ianuarie 2019; copia pașaportului tehnic eliberat pe numele cet. Negura Viorel, a automobilului de model „Škoda Superb” de culoarea Grey din 22 mai 2009 cu n/î xxxxx; copia recipisei din 09 mai 2018; procesul-verbal de examinare a obiectului din 03 aprilie 2019; ordonanța de recunoaștere și de anexare drept document copiile actelor de înmatriculare și copiile recipiselor din 13 martie 2018 și 09 mai 2018, examinate la 03 aprilie 2019.

Precizează, că la calificarea juridică a acțiunilor inculpatului prin prisma art. 190 alin. (1) Cod penal, instanța de apel nu a ținut cont de faptul că latura obiectivă a infracțiunii de escrocherie, în forma calificată, include fapta prejudiciabilă ce se exprimă prin două acțiuni: acțiunea principală, care constă în dobândirea ilicită a bunurilor altei persoane și acțiunea adiacentă, care constă în înșelăciune.

Înșelăciunea în forma indicată în actul de învinuire, constă în prezentarea vădit falsă a realității și trecerea sub tăcere a realității, prin ascunderea faptelor și a circumstanțelor.

Invocă acuzarea, că contrar concluziilor instanței de apel, în speță se constată că acțiunile inculpatului Grigorița Ion întrunesc latura obiectivă a infracțiunii de escrocherie, și anume acțiunea de dobândire ilicită, prin înșelăciune și abuz de încredere, a bunurilor altei persoane, în proporții considerabile.

Consideră, că nu urmează a fi reținut argumentul instanței de apel referitor la faptul că inculpatul a restituit părților vătămate o parte din mijloacele financiare pe care le-a primit, în contextul în care aceste acțiuni au

fost întreprinse de către inculpat, doar după ce părțile vătămate au apelat la organele de poliție cu plângeri în privința inculpatului pentru faptul însușirii prin înșelăciune a mijloacelor financiare.

Mai mult, susține acuzarea că la aprecierea declarațiilor părților vătămate Moraru Ion și Negura Viorel, instanța de apel nu a expus criteriile care ar delimita circumstanțele veridice expuse în declarațiile acestora, de acele circumstanțe care după părerea instanței de apel nu sunt veridice.

Or, partea vătămată Negura Viorel, prezentându-se pentru a se informa despre motivul tergiversării, a constatat că automobilul său a fost dus în alt loc, fiind abandonat în stradă, de la care lipseau și piese din interior, astfel că inculpatul a dezasamblat automobilul părții vătămate Negura Viorel, reparând cu piesele acestuia un alt automobil de același model, acțiuni care nu au fost convenite.

De asemenea, menționează că comportamentul dolosiv de inducere în eroare a părții vătămate Moraru Ion de către inculpat, se mai demonstrează și prin faptul că automobilul de model „Toyota RAV 4” cu n/î xxxxx, a fost și defectat la momentul restituirii, de la care lipseau mai multe piese.

Astfel, conchide acuzarea că inclusiv prin aceste acțiuni ale inculpatului, se demonstrează intenția acestuia de a însuși atât mijloacele financiare dobândite în mod ilicit, precum și piesele de la automobilul părților vătămate, or, inculpatul Grigorița Ion conștientizând caracterul ilegal al acțiunilor sale, la realizarea intenției infracționale a creat o falsă reprezentare a realității, ascunzând informații și împrejurări care aveau relevanță și anume, continua să inducă în eroare părțile vătămate, promițându-le în continuu că va efectua pretinsele lucrări, se eschiva de a purta convorbiri telefonice, schimba permanent locațiile automobilelor fără a comunica despre acest fapt părților vătămate, inclusiv cu scopul de a ascunde faptul utilizării pieselor de la automobilele date la reparație, la alte automobile.

Mai indică, că existența recipiselor în speță, nu denotă caracterul civil al relațiilor dintre părți, în contextul în care, la caz recipisele au fost semnate de către inculpat la insistența părților vătămate și doar după adresarea acestora la organele de urmărire penală, din care motiv acuzarea consideră că instanțele de fond, eronat au pus această probă la baza sentinței de achitare a inculpatului.

În opinia acuzării, instanțele de fond eronat au conchis asupra faptului că nu s-a constatat intenția lui Grigorița Ion la dobândirea ilicită a banilor de la partea vătămată Moraru Ion și Negura Viorel, or, instanța de apel a selectat anumite pasaje din declarațiile inculpatului, fiind constatată o poziție părtinitoare părții apărării.

Referitor la argumentul instanțelor de fond, prin care se invocă existența relațiilor de ordin civil dintre inculpatul Grigorița Ion și părțile vătămate Negura Viorel și Moraru Ion, acuzarea susține că, la caz intervenția legii penale

a fost justificată în contextul în care s-a constatat că restabilirea drepturilor încălcate ale părților vătămate prin intermediul instanței de judecată în procedura civilă, este imposibilă, întrucât la apariția raporturilor dintre făptuitor și părțile vătămate, primul urmărea scopul de cupiditate și nu avea intenția și dorința să-și onoreze angajamentele asumate.

Conchide acuzarea, că instanțele de fond nu au apreciat corespunzător materialul probator administrat în cauza penală, sub aspectul laturii subiective a infracțiunii incriminate inculpatului care se manifestă prin intenție cu rea credință de inducere a părților vătămate în eroare și profitând de încrederea acestora, le-a determinat să-i transmită banii, cu consecința deposedării de aceste bunuri.

Cu referire la latura obiectivă a infracțiunii de escrocherie, acuzarea precizează că aceasta se demonstrează prin lipsa de fundamentare juridică și economică a situației inculpatului, caracterul irealizabil al angajamentului asumat, deoarece în realizarea scopurilor sale de dobândire ilicită a unei sume de bani, inculpatul a recurs la înșelăciune și abuz de încredere, or acesta nu dispunea de o calificare specializată în domeniu, nu deținea o licență în baza căreia să practice genul de activitate, precum și nu dispunea de un box specializat pentru efectuarea lucrărilor de reparație a automobilelor, schimbându-și mereu locul și eschivându-se de la părțile vătămate.

Mai susține, că în speță se constată existența indicilor care exced limitele încălcării normelor dreptului civil, întrucât prin acțiunile sale inculpatul Grigorița Ion a demonstrat fraudă, recurgând la procedee frauduloase în detrimentul părților vătămate, care au fost materializate prin înșelăciune și abuz de încredere.

6. Judecând recursul ordinar declarat în raport cu materialele cauzei, Colegiul penal lărgit concluzionează că acesta urmează a fi admis din considerentele ce succed.

Potrivit art. 427 alin. (1) Cod de procedură penală, hotărârile instanței de apel pot fi supuse recursului pentru a repara erorile de drept comise de instanțele de fond și de apel doar în cazurile stipulate în acest articol.

Conform art. 435 alin. (1) pct. 2) lit. c) Cod de procedură penală, instanța de recurs, judecând recursul, admite recursul, casează hotărârea atacată și dispune rejudecarea cauzei de către instanța de apel, în cazul în care eroarea judiciară nu poate fi corectată de către instanța de recurs.

De asemenea, instanța de recurs verifică dacă s-a aplicat corect legea la faptele reținute prin hotărârile atacate și dacă aceste fapte au fost constatate cu respectarea dispozițiilor de drept formal și material.

După cum rezultă din conținutul cererii de recurs declarată în speță, aceasta este bazată pe temeiurile pentru recurs prevăzute la art. 427 alin. (1) pct. 6) Cod de procedură penală, potrivit cărora, hotărârile instanței de apel pot

fi supuse recursului pentru a repara erorile de drept comise de instanțele de fond și apel atunci când 6) *hotărârea atacată nu cuprinde motivele pe care se întemeiază soluția ori motivarea soluției contrazice dispozitivul hotărârii.*

Analizând textul deciziei contestate prin prisma argumentelor invocate în recurs și temeiurilor de casare nominalizate, Colegiul penal constată că criticile aduse de către titularul cererii de recurs și-au găsit confirmare în speța dedusă judecătii, iar hotărârea instanței de apel urmează a fi desființată.

Verificând materialele cauzei prin prisma argumentelor formulate de recurent, Colegiul penal reține, că potrivit rechizitoriului, Grigorița Ion a fost învinuit de săvârșirea infracțiunii prevăzute de art. 190 alin. (1) Cod penal - escrocheria, *adică dobândirea ilicită a bunurilor altei persoane **prin inducerea în eroare a unei sau a mai multor persoane prin prezentarea ca adevărată a unei fapte mincinoase sau ca mincinoasă a unei fapte adevărate**, în privința naturii, calităților substanțiale ale obiectului, părților (în cazul în care identitatea acestora este motivul determinant al încheierii actului juridic) actului juridic nul sau anulabil, ori dacă încheierea acestuia este determinată de comportamentul dolosiv sau viclean care a produs daune considerabile.*

De asemenea, în conținutul rechizitoriului a fost descrisă următoarea situație de fapt:

*„Grigorița Ion a fost învinuit în aceea că începând cu luna martie 2018, până la 22 octombrie 2018, având scopul dobândirii ilicite a bunurilor altei persoane, aflându-se în mun. Chișinău, sec. Ciocana, **prin abuz de încredere** și ducere în eroare, acționând cu intenție directă, prezentând ca adevărată o faptă mincinoasă și anume că dispune de cunoștințe și abilități profesionale pentru modificarea poziționării volanului din partea dreaptă în cea stângă la automobilul de marca „Toyota” model „Rav 4” cu n/î xxxxx, cunoscând din start că nu va realiza serviciul dat, a primit de la Moraru Ion bani în sumă de 1 300 euro, care la data săvârșirii infracțiunii conform cursului oficial de schimb valutar al BNM constituiau suma de 26 960 lei, bani pe care i-a înșușit și folosit în interes personal, cauzându-i părții vătămate daune considerabile.”*

*„Tot el, Grigorița Ion, începând cu luna martie 2018, până la 19 decembrie 2018, având scopul dobândirii ilicite a bunurilor altei persoane, aflându-se în mun. Chișinău, sec. Ciocana, **prin abuz de încredere** și ducere în eroare, acționând cu intenție directă, prezentând ca adevărată o faptă mincinoasă și anume că dispune de cunoștințe și abilități profesionale pentru modificarea poziționării volanului din partea dreaptă în cea stângă la automobilul de marca „Skoda” model „Superb” cu n/î xxxxx, cunoscând din start că nu va realiza serviciul dat, a primit de la Negură Viorel bani în sumă de 500 euro, cât și piesele pentru reparație la preț de 1 070 euro, care conform cursului oficial de schimb valutar al BNM la data săvârșirii infracțiunii constituiau suma de 32 608 lei, bani*

pe care i-a însușit și folosit în interes personal, cauzându-i părții vătămate daună considerabilă.”

Reieșind din analiza textuală a rechizitoriului, Colegiul penal lărgit constată, că deși faptele de săvârșirea cărora se învinuiește Grigorița Ion au fost încadrate potrivit conținutului legal al art. 190 Cod penal, în redacția modificărilor operate prin Legea nr. 179 din 26 iulie 2018, în vigoare din 17 august 2018 – „*prin inducerea în eroare*” și „*prin prezentarea ca adevărată a unei fapte mincinoase sau ca mincinoasă a unei fapte adevărate*”, totuși în conținutul acestora se regăsesc și elementele infracțiunii înserate în prevederile art. 190 Cod penal, în redacția anterioară Legii nr. 179 din 26 iulie 2018, și anume – „*prin abuz de încredere*”.

Aspectele evidențiate mai sus prezintă importanță deosebită, deoarece rolul lor este acela de a determina în final încadrarea juridică a faptei imputabilă inculpatului, atât pentru aplicarea corectă a legii penale, cât și pentru modul de desfășurare a judecării acestui dosar, determinând, nu în ultimul rând, concordanța între conținutul legal al infracțiunii și conținutul constitutiv al acesteia.

În jurisprudența sa constantă Curtea Europeană a Drepturilor Omului reamintește cu fiecare ocazie posibilă că echitatea unei proceduri se apreciază în raport cu ansamblul acesteia. Vorbind despre importanța încadrării juridice a unei fapte, Colegiul penal face trimitere la dispozițiile art. 6 § 3 lit. a) din Convenție, care exprimă necesitatea acordării unei atenții deosebite notificării „*acuzăției*” aduse persoanei deferite judecării.

Principala problemă adusă în discuție pe orice cauză penală se referă la vinovăția sau nevinovăția persoanei deferite judecării în raport cu faptele infracționale imputate acesteia prin rechizitoriu.

În sensul art. 296 Cod de procedură penală, rechizitoriul este actul de sesizare al instanței de judecată, care este compus din două părți: expunerea și dispozitivul. Expunerea cuprinde informații despre fapta și persoana în privința căreia s-a efectuat urmărirea penală, analiza probelor care confirmă fapta și vinovăția învinuitului, argumentele invocate de învinuit în apărarea sa și rezultatele verificării acestor argumente, circumstanțele care atenuează sau agravează răspunderea învinuitului, precum și temeiurile pentru liberarea de răspundere penală conform prevederilor art. 53 din Codul penal dacă se constată asemenea temeiuri. Dispozitivul cuprinde date cu privire la persoana învinuitului și formularea învinuirii care i se incriminează cu încadrarea juridică a acțiunilor lui și mențiunea despre trimiterea dosarului în instanța judecătorească competentă.

În completarea ultimei sintagme de mai sus, urmează de concretizat că, prin „*încadrarea juridică*” a acțiunilor inculpatului se are în vedere determinarea și constatarea juridică a corespunderii exacte între semnele

faptei prejudiciabile săvârșite și semnele componenței infracțiunii, prevăzute de norma penală, după cum se menționează în art. 113 din Codul penal.

Componența de infracțiune constituie un tot întreg, format din patru semne corespunzătoare celor patru elemente ale componenței de infracțiune – obiectul și latura obiectivă, subiectul și latura subiectivă. Semnul componenței de infracțiune reprezintă o însușire, o proprietate generală a componenței de infracțiune, de ordin obiectiv sau subiectiv, prezentă în cadrul fiecărei infracțiuni de o anumită categorie ce are importanță juridică la calificarea faptei drept o infracțiune concretă.

Articolul 6 § 3 lit. a) din Convenția Europeană îi recunoaște acuzatului dreptul de a fi informat cu privire la încadrarea juridică a faptelor, dar și cu privire la cauza acuzației, adică privitor la expunerea detaliată a faptelor materiale pentru care este acuzat și pe care se bazează acuzația (cauza Pelissier și Sassi contra Franței nr. 2544/94 pct. 52-54, CEDO 1999-II). Sfera de aplicare a acestei dispoziții trebuie apreciată, în special, în lumina celui mai general drept la un proces echitabil garantat de art. 6 § 1 din Convenție.

În materia penală, o informare precisă și completă cu privire la acuzațiile aduse unei persoane constituie o condiție esențială a echității procedurii. Dreptul de a fi informat cu privire la natura și cauza acuzației trebuie analizat în lumina dreptului inculpatului de a-și pregăti o apărare eficientă pentru a răspunde coerent, prompt și adecvat acuzației înaintate.

Fiind investită cu judecarea cauzei în fond, prima instanță a ajuns la concluzia privind achitarea lui Grigorița Ion de sub învinuirea înaintată în baza art. 190 alin. (1) Cod penal, din motiv că fapta inculpatului nu întrunește elementele infracțiunii, soluție care a fost menținută și de către instanța de apel.

Deși din conținutul sentinței primei instanțe, precum și din decizia instanței de apel se deduce faptul că instanțele de fond au constatat nevinovăția inculpatului Grigorița Ion de săvârșirea infracțiunii prevăzută de art. 190 alin. (1) Cod penal, instanța de recurs constatând că instanțele de fond au admis aceeași eroare la motivarea încadrării juridice a faptei, deoarece indică în mod contradictoriu în calitate de semne calificative ale laturii obiective a infracțiunii „*inducerea în eroare*”, dar și „*abuzul de încredere*”, „*înșelăciunea*”, iar în unele cazuri „*înșelăciunea sau abuzul de încredere*”, depășind inclusiv și limitele învinuirii înaintate, semne ce se conțin atât prevederile art. 190 alin. (1) Cod penal, modificate prin Legea nr. 179 din 26 iulie 2018, în vigoare din 17 august 2018, cât și în redacția anterioară a Legii nr. 179 din 26 iulie 2018.

La caz, Colegiul penal lărgit reține că instanțele de fond nu au respectat exigențele legale, deoarece nu au verificat și analizat corespunderea circumstanțelor de fapt stabilite cu circumstanțele de drept indicate în rechizitoriu, fapt ce contravine prevederilor art. 6 § 1 al Convenției Europene stipulează că „... orice persoană are dreptul la judecarea în mod echitabil, (...) a

cauzei sale, de către o instanță independentă și imparțială, instituită de lege, care va hotărî asupra temeiniciei oricărei acuzații în materie penală îndreptată împotriva sa”.

Colegiul penal lărgit ține să menționeze faptul că înhotărârea Curții Europene din 12 aprilie 2011, *cauza Adrian Constantin vs. România*, Curtea a subliniat că, „...rolul fundamental pe care îl are rechizitoriul, ca act de acuzare, reamintind faptul că paragraful 3 al articolului 6 din Convenție recunoaște dreptul acuzatului de a fi informat oficial nu numai cu privire la învinuirile ce i se aduc, ci și cu privire la încadrarea juridică a faptelor sale. Informarea precisă și completă reprezintă o condiție esențială pentru a se asigura echitatea procedurilor.”

Astfel, Colegiul penal lărgit menționează, că potrivit prevederilor art. 414 Cod de procedură penală, instanța de apel, judecând apelul, urma să verifice legalitatea și temeinicia hotărârii atacate pe baza probelor examinate de prima instanță, conform materialelor din dosar și oricăror probe noi prezentate instanței de apel sau cercetează suplimentar probele administrate de prima instanță. Instanța de apel poate da o nouă apreciere probelor din dosar.

Chestiunile de fapt asupra cărora s-a pronunțat sau trebuia să se pronunțe prima instanță și care prin apel se transmit instanței de apel sunt: dacă fapta reținută ori numai imputată s-a săvârșit ori nu, dacă fapta a fost săvârșită de inculpat și în ce împrejurări s-a comis, dacă probele corect au fost apreciate prin prisma cumulului de probe anexate și administrate la dosar în conformitate cu art. 101 Cod de procedură penală.

La chestiunile de drept se referă cele ce țin de următoarele: dacă fapta întrunește elementele infracțiunii, dacă infracțiunea a fost corect calificată, dacă pedeapsa a fost individualizată și aplicată just, dacă normele de drept procesual, penal sau administrativ au fost corect aplicate, hotărârea adoptată urmând să conțină răspuns la toate motivele invocate.

Colegiul penal notează, că hotărârile pronunțate de instanțele de fond trebuie să fie motivate atât în fapt, cât și în drept, în corespundere cu prevederile legislației în vigoare, pentru a permite instanței superioare de a verifica corespunderea hotărârii pronunțate cu legea. Necesită a se avea în vedere că nu numai nemotivarea hotărârii, dar și motivarea insuficientă sau motivarea în termeni generali, vagi, reprezintă motiv de casare. Nemotivarea ca o omisiune esențială apare astfel ca un viciu de procedură.

Însă, având în vedere circumstanțele descrise, Colegiul penal conchide că decizia instanței de apel nu corespunde întru totul prevederilor legii procesuale, și în consecință urmează a fi casată, cu remiterea cauzei pentru o nouă rejudecare în aceeași instanță de apel, în alt complet de judecată.

La rejudecarea cauzei instanța de apel urmează să se conducă de prevederile art. 436 Cod de procedură penală, care prevăd procedura de

rejudecare și limitele acesteia, să țină seama de împrejurările expuse, care au servit temei de casare a soluției adoptate și, cu respectarea prevederilor art. 414 Cod de procedură penală, să verifice legalitatea și temeinicia sentinței atacate, să cerceteze amănunțit aspectele învinuirii înaintate și a constatării clare a faptelor săvârșite și întrunirea elementelor infracțiunilor incriminate, precum și calificării juridice corespunzătoare a faptelor săvârșite, și în dependență de datele obținute, să pronunțe o hotărâre legală, întemeiată și motivată, care să corespundă prevederilor art. 417 Cod de procedură penală.

7. În conformitate cu art. 434, 435 alin. (1) pct. 2) lit. c) Cod de procedură penală, Colegiul penal lărgit al Curții Supreme de Justiție,

DECIDE :

Admite recursul ordinar declarat de către procurorul în Procuratura de circumscripție Chișinău, Țurcanu Svetlana, casează total decizia Colegiului penal al Curții de Apel Chișinău din 04 noiembrie 2020, în cauza penală în privința lui **Grigorița Ion xxxxx** și dispune rejudecarea cauzei de către aceeași instanță de apel, în alt complet de judecată.

Decizia nu este susceptibilă de a fi atacată.

Decizia motivată pronunțată la **24 august 2021**.

Președinte

Toma Nadejda

Judecători

Timofti Vladimir

Țurcan Anatolie

Cobzac Elena

Guzun Ion